

DOSSIER DE
PREMSA

Tem plers

Els templers van ser un dels ordres religiosomilitars més famosos de l'edat mitjana. El seu nom real era els Pobres Cavallers de Crist, però eren coneguts com a templers perquè es creia que residien a l'antic temple de Jerusalem, en realitat era la mesquita d'Al-Aqsa.

L'orde va ser creat degut als atacs continuats dels bandits que assassinaven als cristians que peregrinaven a Jerusalem. Hug de Payens, noble i cavaller, després de la Primera Croada, va decidir junt amb altres cavallers protegir els pelegrins a l'hora que portaven una vida religiosa en comú, fent vots monàstics i portant una existència de monjo i guerrer a la vegada.

El 1129, l'orde va ser aprovat oficialment per l'Església durant el Concili de Troyes, d'aquesta manera, els templers van créixer de mida i poder, convertint-se en la tropa d'elit en les batalles clau de les Croades. La seva missió durà gairebé dos segles.

El propòsit de les Croades era restablir el control cristià sobre Terra Santa, que és el territori geogràfic que comprèn els llocs on s'havien desenvolupat bona part dels fets bíblics, tant de l'Antic com del Nou Testament. Les Croades se sostenien principalment en contra dels musulmans, però més tard també n'hi hagué contra esclaus pagans, heretges càtars i bizantins ortodoxos. La missió primordial del Temple, però, sempre va estar a Terra Santa.

A principis del segle XIV, amb la pèrdua dels últims reductes cristians de Terra Santa i amb l'elecció del nou papa Climent V, el rei francès Felip IV, qui ambicionava els béns dels templers, va pressionar-lo fins aconseguir la supressió de l'Ordre Templar el 1312. Entre 1307 i 1314 gran nombre de templers francesos van ser capturats, induïts a confessar heretgies sota tortura, i cremats a la foguera. A la Corona d'Aragó i a altres llocs d'Europa, els monarques també van fer arrestar els templers, però finalment foren declarats innocents.

La seva violenta eradicació va començar a donar lloc a especulacions i llegendes que els han mantingut vius fins als nostres dies.

Per aquest motiu, l'exposició vol transmetre la importància real del llegat templar deixant de banda el pensament màgic i acientífic que se n'ha apropiat per al seu benefici comercial, i també pretén convidar a l'espectador a reflexionar sobre la violència religiosa, una realitat que malauradament encara ara perdura.

Gran Conquista de Ultramar. Biblioteca Nacional (Madrid). Fotografía: ©Photoaisa

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	5	5. El Temple de la Corona d'Aragó	11
TEMPLERS. GUERRA I RELIGIÓ A L'EUROPA DE LES CROADES	6	▪ L'establiment del Temple a Catalunya i Aragó	12
1. El món mediterrani en els albors de la croada	6	▪ L'organització territorial: les comandes	12
2. La idea de guerra santa i la Primera Croada	7	▪ Activitats dels templers catalans	12
▪ El cristianisme i l'ofici de les armes	7	6. La fi del Temple	13
▪ La guerra santa	7	▪ La caiguda de Sant Joan d'Acre	13
▪ Jerusalem	7	▪ El desprestigi i l'arrest	13
3. Els templers	8	▪ El procés dels templers catalans i aragonesos	13
▪ Els pobres cavallers de Crist	9	▪ El patrimoni dels templers	14
▪ L'elogi de la nova milícia	9	7. La llegenda	14
▪ El reconeixement final de l'ordre	9	▪ Els temps immediats	15
▪ El regne de Jerusalem	9	▪ Els temps moderns	15
4. La vida dels templers	10	PROPOSTES D'ACTIVITATS PARAL·LELES	
▪ La vida religiosa	10	CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ	
▪ L'hàbit i els emblemes	11	INFORMACIÓ PRÀCTICA DEL MUSEU	
▪ L'armament i l'equip	11		
▪ La defensa dels Sants Llocs	11		

PRESENTACIÓ

Templers. Guerra i religió a l'Europa de les croades és la primera gran exposició a Catalunya dedicada a conèixer de manera rigorosa i atractiva qui eren els templers.

L'objectiu de l'exposició és mostrar la vida dels templers allunyada del paper esotèric que se'ls ha atribuït i mostrar com van arribar a ser religiosos adherits rigorosament a l'ortodòxia catòlica. El cristianisme sempre havia considerat el monjo com el millor exemple de cristià, mentre que la professió guerrera es tenia per impura i pecaminosa; els templers eren homes que van efectuar els vots de pobresa, obediència i castedat i que, quan no es trobaven en campanya, duïen una vida molt similar a la de la resta de monjos.

Amb la reconstrucció de l'hàbit i les insígnies es tracten els dos tipus de templers, distingits entre cavallers i sergents, portant peces d'armament medieval com la fulla d'espasa que, segons diversos erudits, podria ser de la llegendaria **Tissó**.

Per acabar, es tractarà el desprestigi del Temple i l'expulsió dels templers de Terra Santa amb les acusacions conseqüents. A França se'ls va arribar a torturar mentre que a la resta de països d'Europa els hi van confiscar tots els béns i riqueses, quedant tant

desprestigiats que el Papa, l'any 1312, suprimeix l'ordre. La seva fi donarà lloc a una llegenda.

Per aquest motiu, la mostra vol col·laborar en fer visible que el ràpid creixement, el gran poder i la seva abolició han donat lloc a diverses especulacions sense cap base probatòria.

L'exposició té un disseny museogràfic constituït per una gran muralla plena d'entrebancs amb la cronologia de més de tres segles com a guia d'un trajecte expositiu convuls. En el seu interior, cada espai temàtic invita al visitant a peregrinar entre els fets i la vida del Temple, ja que fora muralla, on no hi ha límits, hi ha les idees escrites. Amb la fi del Temple, les muralles cauen i es clou el trajecte expositiu amb la llegenda que encara avui perdura com a imaginari col·lectiu.

TEMPLERS. GUERRA I RELIGIÓ A L'EUROPA DE LES CROADES

1. El món mediterrani en els albors de la croada

A finals del segle XI, tres són les grans civilitzacions que dominen les ribes de la Mediterrània. En primer lloc, tenim l'Europa occidental, catòlica, dividida en regnes i principats, on el feudalisme domina l'agenda política i els papes i els emperadors germànics es barallen per la supremacia.

L'islam està representat per dos grans poders autocràtics: a la península Ibèrica dominen els puixants almoràvits, una dinastia integrista que controla el nord d'Àfrica fins a Líbia i Ghana. Egipte

està governat pels fatimites xiïtes, més tolerants, que es troben en decadència a causa de les disputes internes.

La tercera gran civilització és l'Imperi Bizantí, de fe ortodoxa, successor de l'Imperi romà d'Orient. Bizanci ha patit cops territorials molt forts, ha perdut el sud d'Itàlia i Sicília a mans dels normands, aliats dels papes, i bona part de l'Àsia menor a mans dels turcs, que han fundat el sultanat de Rum («Roma»).

Capbreu Reial d'Argelers (Rosselló). Archives départementales des Pyrénées Orientales, Perpinyà

Des dels seus inicis, l'islam va aprovar la guerra com a mitjà lícit per a l'expansió de la religió. En canvi, al món cristià, la idea de guerra santa no s'adoptà fins al segle XI, quan es va concloure que les empreses militars contra els infidels i els enemics de l'Església eren bones a ulls de la Divinitat.

Ja durant l'època de Carlemany, les seves gestes guerreres van ser lloades com a favorables a la fe. Però el canvi total de mentalitat es donà al segle X en les campanyes defensives contra magiars, víkings i àrabs, que eren vistos com a saquejadors d'esglésies i enemics de Déu. El papat esdevingué el primer promotor d'una guerra conduïda pels cristians en defensa de la fe. Finalment, com a vicaris de Crist, els papes s'atorgaren el dret de poder convocar expedicions armades. Les croades per recuperar Jerusalem són la darrera baula en l'evolució d'aquestes guerres aprovades pel papat.

2. La idea de guerra santa i la Primera Croada

El cristianisme i l'ofici de les armes

Des dels primers temps del cristianisme, el monjo era considerat el millor exemple de cristià, mentre que la professió de guerrer es creia que era impura i pecaminosa. Aquell que vessava sang

humana havia d'estar preparat per afrontar la penitència i el penediment. Els cristians veneraven més els sants guerrers pel fet d'haver renunciat a la violència, que no pas per la seva dedicació marcial. Tot i això, aquests sants eren considerats protectors dels exèrcits i dels soldats.

La guerra santa

Amb les convulsions del feudalisme, aquells que servien com a defensors de l'Església van rebre tota mena de benediccions i elogis, i encara més si s'enfrontaven a un enemic que no era cristià. La influència de la guerra a la península Ibèrica es deixà sentir arreu d'Europa i, com al món islàmic, es digué que els guerrers que morien lluitant contra els infidels aconseguirien la salvació eterna. A l'hora de redimir pecats, les expedicions contra els musulmans van ser equiparades a les peregrinacions.

Jerusalem

Al segle IV es van identificar els llocs de la vida i passió de Jesucrist, així com les seves relíquies. L'emperador Constantí hi va fer edificar la basílica del Sant Sepulcre, que va consolidar unes peregrinacions que l'ocupació de Jerusalem pels musulmans (638) no va aturar. Només a inicis del segle XI el califa Hakim inicià una virulenta

campanya anticristiana. Els peregrinatges prosseguiren, però la invasió turca de l'Imperi bizantí tornà a barrar el camí a Jerusalem (1071).

3. Els templers

Abans del segle XI, als monjos se'ls solia anomenar «soldats de Crist», ja que menaven una vida de sacrifici i de renúncia als plaers. Coincidint amb la sacralització de les guerres per la defensa de l'Església, els guerrers van començar a ser definits com a «soldats de sant Pere» o «soldats de Crist». Els més elogiats van ser els croats que marxaren a Jerusalem, perquè anaren a combatre per la fe en un viatge molt arriscat.

Però, per gran que fos el seu fervor, resultava obvi que en un escenari de lluites dilatades en el temps no es podia confiar en el compromís total d'aquests homes. Per defensar Terra Santa, calia un nou tipus de «Milícia de Crist» que es caracteritzés pel seu servei permanent i abnegat. La fórmula es trobà quan, a Jerusalem, uns cavallers feren vots monàstics i decidiren viure en comunitat, i van crear el primer orde religiosomilitar, format per monjos que eren a la vegada guerrers.

Templer a cavall. Mural de l'església de Cressac, França. Segle XII.

Els pobres cavallers de Crist

El regne de Jerusalem trigà uns anys a consolidar-se i la ruta dels peregrins continuava sent perillosa. Vers el 1120, per combatre aquesta situació, nou cavallers liderats per Hug de Payens es reuniren en confraria i van jurar protegir els pelegrins en el seu trànsit als Llocs Sants. Al cap de poc, el rei Balduí II, que volia aprofitar la força militar d'aquests «pobres cavallers de Crist», els oferí les estances del seu palau (la mesquita d'Al-Aqsa). Com que es creia que aquell edifici era el temple de Salomó, començaren a ser coneguts com a templers.

L'elogi de la nova milícia

Els templers trobaren un ferm aliat en Bernat de Claravall, fundador de l'orde del Cister. Aquest ajudà a resoldre el dilema de com es podia ser monjo i soldat alhora, i va afirmar que era possible si el templer combatia contra els enemics de la cristiandat. El 1129, un concili autoritzà l'orde i la seva regla. Per a reforç del seu ideal, Bernat va escriure poc després l'*Elogi de la nova milícia*, on justifica l'elecció vital dels frares i els lloca com a guardians dels pelegrins i els Sants Llocs.

El reconeixement final de l'orde

El paper del Temple seria finalment sancionat pel papa Innocenci II a la seva butlla *Omne datum optimum*, on definia els frares del Temple com a «defensors de l'Església i adversaris dels enemics de Crist». El papa els deslliurava de l'obediència al patriarca de Jerusalem, i a qualsevol altre bisbe, i els situava directament sota la tutela de la Santa Seu. La butlla també estatuïa la jerarquia i els privilegis de l'orde, com ara el fet de poder disposar d'esglésies, cementiris i capellans propis.

El regne de Jerusalem

Malgrat la matança inicial de jueus i musulmans, els reis de Jerusalem del segle XII van ser tolerants amb les diferents cultures dels seus dominis, ja que els occidentals eren una quarta part dels seus habitants. La resta eren jueus, musulmans i cristians orientals de quatre confessions: ortodoxos, armenis, siríacs i maronites. Tots mantenien la seva legislació pròpia i gaudien de llibertat de culte.

El comerç, els peregrins i les esporàdiques croades mantenien el regne en contacte amb Occident. Els nouvinguts es trobaven una societat molt més sofisticada i no entenien tanta tolerància. Al

Temple passava quelcom similar. Els templers honoraven convidats àrabs deixant-los pregar en una estança del seu convent de Jerusalem. Una vegada, un templer nouvingut va provar d'impedir-ho, fins que els seus companys el van aturar.

Malgrat tot, el regne era vist com un cos estrany i molts governants musulmans miraren de liquidar-lo. El 1187, Saladí va destruir l'exèrcit cristià i va capturar Jerusalem. Des de llavors el regne quedà reduït a poc més que les ciutats costaneres.

4. La vida dels templers

Com a religiosos professos, els templers es caracteritzaven per una rígida disciplina, necessària tant per a la rutina diària d'oració i entrenament com per a la vida en campanya. No eren un orde intel·lectualment brillant. Excepte els seus capellans, cap templer no rebia els ordes majors i, per tant, no podien dir missa ni administrar els sagraments. La gran majoria de templers no coneixien el llatí ni sabien llegir ni escriure. Això els feia difícilment dipositaris d'una saviesa ancestral que alguns autors els han atribuït.

Els frares es dividien en dues grans categories: els cavallers i els sergents. Els primers eren fills de nobles, i la seva missió era combatre i manar. Els sergents provenien de la gent del comú, de l'artesanat o la pagesia, però també de la rica burgesia urbana. Tenien al seu càrrec tasques més servicials, però també s'esperava d'ells que combatessin.

La vida religiosa

El Temple seguia una regla molt semblant a la del Cister, fins al punt que templers i cistercencs es consideraven «germans de religió». La seva jornada monàstica estava estructurada segons la jornada tradicional establerta per sant Benet ja en el segle VI. Els oficis diaris hi eren detallats amb tota precisió. El silenci, la modèstia i l'obediència eren encoratjats en el comportament dels frares. Es deia que els templers no faltaven mai a les pregàries i eren constants en la seva devoció.

L'hàbit i els emblemes

L'hàbit dels templers seguia el vot de pobresa que feien en entrar a l'orde. No es podien portar teles cares ni adorns extravagants. Les robes eren grisoses, marrons o negres. La capa blanca distingia els cavallers dels sergents, que la portaven negra. Els emblemes principals eren la creu vermella i l'estendard balçà, blanc i negre. El segell de l'orde representava dos frares en un sol cavall, com a símbol de solidaritat, i la cúpula del Sant Sepulcre en l'altra cara, com a recordatori de la seva missió.

L'armament i l'equip

Per tal de regular la pobresa dels germans, la Regla del Temple estatuïa quines i quantes havien de ser les armes personals de cada home. La protecció comuna del cos eren les malles de ferro, i les armes les típiques de la cavalleria i infanteria medievals. Els templers desdenyaven les decoracions ostentoses de l'equip, així com els estreps decorats i els esperons platejats o daurats. Ara bé, acceptaven les donacions d'utensilis rics, encara que no els embellien, per així provocar-ne el desgast i ocultar-ne d'aquesta manera el caràcter luxós.

La defensa dels Sants Llocs

Els templers eren una de les poques tropes permanents amb què els sobirans d'Ultramar podien comptar. Eren combatents obstinats, disciplinats i professionals. En trobar-se en estat de guerra permanent, les seves pèrdues sempre van ser molt nombroses. Contínuament hi havia xocs i escaramusses amb els sarraïns i la seva esperança de vida no era gaire alta. Si queien presoners, els esperava el martiri i la mort, ja que només els comandants eren rescatats a canvi de diners.

5. El Temple a la Corona d'Aragó

El 1130 els templers van enviar un frare a la península Ibèrica perquè els fes publicitat. Aviat obtingueren el suport dels dinastes catalans i aragonesos, que els volien implicar en la guerra contra els sarraïns. Pocs anys després, el Temple governava grans districtes a les terres conquerides als andalusins. Però l'orde mai no va veure les terres ibèriques com un camp de batalla, la major part d'aquests guanyos territorials la van rebre per donació pietosa o per negociació política.

Si Terra Santa era el seu terreny de lluita, les seves possessions europees eren la granja que l'alimentava. Com a senyors feudals, els templers adoptaren les bases econòmiques de la seva època i fomentaren la repoblació i els drets locals. A més a més, a les ciutats apostaren per l'economia monetària. Per guanyar-ne el favor polític, es convertiren en eficaços col·laboradors dels reis d'Aragó.

L'establiment del Temple a Catalunya i Aragó

El primer èxit dels templers a casa nostra va arribar quan el comte Ramon Berenguer III es va fer frare en el seu llit de mort i els va atorgar el castell de Granyena (1131). Aviat reberen més donacions i molts catalans entraren a l'orde.

A Aragó, Alfons el Bataller va fer donació del seu regne al Temple, a l'Hospital i al Sant Sepulcre de Jerusalem. Els aragonesos s'hi van oposar i van lliurar el regne a Ramon Berenguer IV. A canvi de renunciar a Aragó, els templers rebrien la cinquena part de les terres que serien conquerides als andalusins (1143).

L'organització territorial: les comandes

Els establiments templers al nostre país eren de natura molt diferent: a la Catalunya Vella dominaren les comandes granja o bé les cases urbanes. A la Catalunya Nova, els templers pogueren disposar de grans dominis territorials i de castells. Cada comanda tenia uns espais residencials, d'altres per a l'emmagatzematge i l'estabulació i, finalment, una església o capella. Els temples de l'orde solien tenir fama d'estar ben guarnits i decorats i en alguns casos foren objecte de la devoció de la gent dels voltants.

Activitats dels templers catalans

La principal activitat templera va ser l'explotació dels béns que havien obtingut al llarg dels anys: les terres de cultiu, la ramaderia, els drets i monopolis senyorials i l'exercici de la justícia. A les ciutats, prestaven diners, acceptaven dipòsits de moneda i objectes i preparaven les travessies cap a Terra Santa. Aquestes es feien cada estiu, en un vaixell atapeït de frares, cavalls, armes i diners. Els templers també van exercir com a oficials i comptables dels reis d'Aragó i dels de Mallorca.

6. La fi del Temple

El 1291, el que quedava del regne de Jerusalem va ser destruït pels mamelucs. Aquest fet posà en dubte la utilitat dels ordes militars. Els crítics deien que Déu no els concedia victòries a causa del seu capteniment erroni. Corrien molts rumors i xafarderies sobre els templers, que els acusaven de ser garrepes, heretges i sodomites. El seu pes polític i la seva riquesa els feien impopulars.

Aquest desprestigi va ser aprofitat pel rei Felip IV de França per ordir una conspiració contra els templers del seu regne. Va reunir «proves» d'heretgia i els va arrestar en nom de l'inquisidor. D'aquesta manera, pretenia reforçar la seva imatge de rei defensor de la fe i eliminar els deutes que tenia amb l'orde. La resta de sobirans europeus seguiren l'exemple francès i, amb el suport papal, el Temple va ser suprimit el 1312. El darrer mestre, Jacques de Molay, va ser cremat viu dos anys més tard.

La caiguda de Sant Joan d'Acre

Sant Joan d'Acre va caure després d'un sagnant setge en què molts templers van morir. A la caiguda de la ciutat, seguí la fugida cap a Xipre de les guarnicions que encara resistien en altres punts forts

de la costa: Tir, Sidó, Beirut, Tortosa de Síria i Athlit. Davant de Tortosa, els templers encara tingueren una guarnició a l'illa de Rwad. Però el 1302 l'abandonaren a causa de la dificultat de mantenir-s'hi. El mestre del Temple anà a residir a França, ben a la vora del rei.

El desprestigi i l'arrest

El mestre del Temple esperava mobilitzar una gran croada que reconquerís Terra Santa, però això era una fantasia. L'opinió més comuna, suportada per intel·lectuals de la talla de Ramon Llull, era que els ordes militars havien de ser unificats en un de sol. Però, mentrestant, en un únic dia d'octubre del 1307, el rei de França va fer arrestar tots els templers i els va obligar amb coaccions i tortures a confessar tota mena de delictes: des de l'adoració d'ídols fins a la negació de Crist o escopir sobre la creu.

El procés dels templers catalans i aragonesos

Jaume II d'Aragó decidí imitar el seu parent francès. Però els templers ja estaven advertits, així que molts es van tancar en

castells. Calgueren mesos per obtenir-ne la capitulació. Els interrogatoris no aportaren res de concloent. Finalment, el papa autoritzà l'ús de la tortura, però les confessions de culpabilitat foren poques i el concili de Tarragona del 1312 va decretar la innocència dels templers catalans. Mentrestant, però, el Temple ja havia estat suprimit a escala mundial per una butlla papal.

El patrimoni dels templers

El papa volia que tot el patrimoni immobiliari del Temple anés a parar a l'orde de l'Hospital. Tanmateix, Jaume II no veia amb bons ulls la creació d'un gran espai senyorial en mans hospitaleres. Per això va pactar la creació d'un nou orde militar, el de Montesa, en terres valencianes, que absorbiria el patrimoni templer i hospitaler d'aquell regne. L'Hospital només conservaria una comanda a la ciutat de València. El 1317, el patrimoni templer de Catalunya era traspasat als hospitalers.

7. La llegenda

A mitjan segle XIV, el record dels templers es va anar apaivagant a mesura que morien els últims frares. Només uns pocs cronistes continuaren recordant-se de la seva dissort. Calgué esperar la Il·lustració perquè la figura del templer ressorgís en l'imaginari col·lectiu, si bé ho féu de manera esbiaixada. Durant el segle XVIII els francmaçons buscaren identificar el seu grup amb una societat perseguida i dipositària de secrets, i per això es declararen hereus dels templers. Se'ls va atribuir tota mena de gestes, com ara que van ser els instigadors de la Revolució francesa. Els templers també aparegueren en la literatura romàntica com a personatges cruels i decadents.

Ja al segle XIX començaren a sorgir erudits preocupats pel relat real de l'orde. La consulta dels arxius va ser clau per comprendre'n el paper històric veritable i això va permetre el redreçament de la història templera.

Els temps immediats

Encara en temps medievals, alguns autors, que consideraven els templers homes íntegres que van patir la pitjor de les injustícies, van deixar constància de les seves vicissituds. Els llocs que senyorejaren foren testimoni permanent de llur presència. Moltes van ser les ciutats i viles que conservaren les paraules Temple o Templers a la seva toponímia. En la literatura, els templers van estar envoltats d'una aureola llegendària en obres com el *Tirant lo Blanc* o el *Parzival*, però van perdre tota traça de verisme històric.

Els temps moderns

Els temps moderns van viure la creació de la pseudohistòria templera, afavorida per tota mena d'autors esotèrics. L'interès que van despertar els templers també va fer que els historiadors investiguessin què hi havia en realitat darrere d'aquelles invencions. Malgrat que l'arxiu central de l'orde s'havia perdut durant la invasió turca de Xipre (1571), els arxius de moltes províncies templeres es conservaven encara a Europa, la qual cosa va permetre el naixement reeixit dels estudis templers.

Libro de los Juegos, 1282. Biblioteca del Escorial. ©Photoaisa

PROPOSTES D'ACTIVITATS PARAL·LELES

Durant els mesos que la mostra estarà exposada al Museu d'Història de Catalunya, s'implementarà també un programa d'activitats complementàries de caràcter acadèmic, lúdic i educatiu, per tal de donar a conèixer diversos aspectes de la història i la vida del templers.

- **Visites guiades.** Dissabtes a les 12 migdia
Visites guiades tots els dissabtes a les 12 del migdia, incloses en el preu de l'entrada a l'exposició. A partir del dia 8 d'abril.
Altres visites guiades: dimecres de juliol dins el cicle Nits d'estiu (visites nocturnes); Setmana Santa el 14 i el 17 d'abril; Nit de museus.
- **Activitat familiar.** Qui eren els templers? (Programa Pessics)
Darrer diumenge d'abril, maig i juny.
- **Recreació històrica.** 4 diumenges al matí. Hereus de la Història
- **Conferències.** Dues conferències ens aproximaran a la història dels templers catalans (Josep Maria Sans Travé) i les armes, estratègies i tècniques de combat dels templers a les croades (Ramon Sarobe).
- **Una jornada de wargames** (13 maig) amb demostració de jocs d'estratègia ambientats en l'època medieval i tallers de pintura de miniatures. Alpha Ares.
- **Sortides culturals** al castell de Miravet i al castell de Gardeny.
- **Proposta per escoles.** S'ofereixen visites a l'exposició. Amb els alumnes de primària.
Amb la **visita guiada** per les sales de l'exposició descobrirem qui eren i com vivien per acabar concretant si van ser un mite o una realitat i a l'aula taller, aprofundirem sobre els símbols que feien servir.
Amb aquesta **visita-taller** ens endinsarem en la descoberta dels templers. La visita guiada per les sales de l'exposició descobrirem qui eren i com vivien, esbrinarem quina part de la seva història és un mite o una realitat. Amb els alumnes de primària, acabarem la visita a l'aula taller aprofundint en els símbols que feien servir els templers per crear un nou símbol que identifiqui el grup classe. Amb els de secundària, s'aprofitarà la història de la fi del Temple per reflexionar com, als nostres dies, es pot fàcilment tergiversar els fets, canviar les notícies i fer córrer falses veritats.

CRÈDITS DE L'EXPOSICIÓ

Organització

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Agència Catalana del Patrimoni Cultural
Museu d'Història de Catalunya

PROJECTE MUSEOGRÀFIC

Direcció

Margarida Sala

Coordinació

Mariona Companys

Comissariat i documentació

Ramon Sarobe

Conservació Preventiva

Mariona Carcereny
Carolina Ribera

Restauració

Albert Gasset
Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat (Pere Rovira)

Cartografia

Gradualmap

Suport museogràfic

Raquel Castellà, Teresa Rodón

Correcció lingüística i traduccions

Traductorum

DISSENY MUSEOGRÀFIC

Projecte museogràfic

Lluís Pau-IDP

Disseny gràfic i imatge gràfica

Miquel Puig

DIFUSIÓ I ACTIVITATS

Comunicació i premsa

Irene de Pedro, Gisela Pau, Vicenç Prats i Daniel Solé

Servei educatiu

Griselda Aixelà, Francesc Cardona i Vanessa Vicente

PRODUCCIÓ I MUNTATGE

Construccions i instal·lacions

Maud

Il·luminació i manteniment

Pere Joval, Ricard Lozano, Joan Ruiz i Vicenç Soler

Atrezzo museogràfic

Olga Resines

Embalatges i transport

TTI, S.A

Assegurances

Nationale Suisse

Suport tècnic

Josep Adelantado, Elisabet Aleman, Ramon Díaz, Lluís Fortuny, Magda Garcia, Núria Garcia, Jennifer Gómez, Lluís Picó, Vicenç Prats, Isabel Ruiz, Juanjo Sandoica, Martí Soler, Núria Torres

© de les fotografies

Album, Archives Départementales des Pyrénées Orientales, Aurimages, Biblioteca de Catalunya, Biblioteca de Montserrat,

Bibliothèque nationale de France, The British Library, Koninklijke bibliotheek, Museu de Mallorca, Patrimonio Nacional, Pep Parer, The Parker Library, Corpus Christi College (Cambridge), Photoaisa, RMN-Grand Palais (Château de Versailles)/ Gérard Blot

AUDIOVISUALS I INTERACTIU

La Primera Croada

Producció: Espiral d'Acer

Realització: Raül Capdevila

Guió: Elena Serra

Documentació: Ramon Sarobe

Il·lustracions: Tomàs Bases

Locució: Lluís Soler

Música: Marc Vernis

Violoncel: Bruna Vernis

So: Audioart Estudi

Postproducció: Jaume Vidal

L'art de la guerra

Producció: Espiral d'Acer

Realització: Raül Capdevila

Documentació: Ramon Sarobe

Correcció d'estil: Elena Serra

Il·lustracions: Tomàs Bases

Música: Marc Vernis

Postproducció: Jaume Vidal

Interactiu

Producció: Espiral d'Acer

Realització: Raül Capdevila

Documentació: Ramon Sarobe

Il·lustracions: Tomàs Bases

Cants gregorians: Fausto Gramola

Enregistrament so: Marc Vernis

Desenvolupament d'interactiu: Ping Pong Technologies

Disseny d'interactiu: Binomic.cat

Préstecs

Ajuntament de Corbera d'Ebre

Ajuntament de Lleida. Servei d'Arqueologia

Ajuntament de Vic

Archives Départementals des Pyrénées Orientals, Perpinyà

Arquebisbat de Tarragona. Museu Bíblic Tarraconense

Arxiu Capitular de Barcelona

Arxiu Comarcal de les Terres de l'Ebre

Arxiu Diocesà de Barcelona

Biblioteca de Catalunya

Biblioteca de l'Abadia de Monserrat

Biblioteca Pública Arús

Bisbat de Solsona. Comissió d'art sacre

Col·lecció Municipal d'armes. Ajuntament de València

Col·lecció Oriol Comas

Conjunt Monumental de Sant Pere de Rodes

Institució Milà i Fontanals (CSIC)

Koninklijke Bibliothek, National Library of the Netherlands

Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Arxiu de la Corona d'Aragó

Museo de Armeria de Álava, Diputación foral de Álava, Vitoria-Gasteiz

Museo de Ciudad Real

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Museu d'Art de Girona

Museu de Montserrat

Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona

Museu de Granollers

Museu Diocesà i Comarcal de Solsona

Museu Episcopal de Vic

Museu Frederic Marès

Openbare Bibliothek, Brugge

Patrimonio Nacional. Colecciones Reales. Real Armeria

Tresor de la Catedral de Girona

Agraïments

Jaume Fernández, Marc Gener, Marina Miquel, Lluís Prats, Judith Verdaguer i Robert Vinas.

I també, a tots aquells col·leccionistes i particulars que volen romandre en l'anonimat, i al personal de museus, biblioteques i arxius que han contribuït amb la seva col·laboració a l'exposició

INFORMACIÓ PRÀCTICA DEL MUSEU

Dates de l'exposició temporal

Al Museu d'Història de Catalunya del 30 de març al 23 de juliol de 2017.

Horari

De dimarts a dissabte, de 10 a 19h (dimecres fins les 20h)

Diumenge, festius i els dies 24 i 31 de desembre, de 10 a 14.30h

Dies de portes obertes al Museu d'Història de Catalunya durant els mesos d'exposició de la mostra: 23 d'abril (Sant Jordi) i 18 de maig (Dia Internacional dels Museus), entrada lliure al museu i a totes les exposicions. El dia 20 de maig, en motiu de la Nit dels Museus hi haurà entrada lliure en l'horari especial de 19h a 1h.

Preu d'entrada a l'exposició temporal

Tarifa general: 4 €

Tarifa reduïda: 3 €

Tarifa reduïda especial: 1,50 €

Preu de l'entrada combinada (exposició temporal + exposició permanent)

Tarifa general: 6,5 €

Tarifa reduïda: 4,5 €

Tarifa reduïda especial: 2,50 €

Contacte

Museu d'Història de Catalunya

Pl. de Pau Vila, 3 (Palau de Mar)

08039 Barcelona

93 225 47 00

<M> L4 Barceloneta

www.mhcat.cat

MHC comunicació i premsa

mhc.premsa@gencat.cat

Gisela Pau

gisela.pau@gencat.cat

671 778 909

Xarxes Socials

@mhistoriacat
#mhistoriacat

Etiqueta l'exposició amb

#TemplersMHC